

Handleiding ZAG

Zelfevaluatie Aandachts- en Geheugenfunctioneren

Doelstellingen

De ZAG, de Zelfevaluatie van Aandachts- en Geheugenfunctioneren (Paemeleire, 2007), heeft volgende doelstellingen:

- Op een snelle, gestandaardiseerde en betrouwbare manier kwantificeren van functionele beperkingen die geassocieerd zijn met een verminderd aandachtsfunctioneren
- Evolutie in het aandachts- en geheugenfunctioneren kwantificeren zoals dit door de cliënt zelf ervaren wordt

De zelfevaluatie van aandachts- en geheugenfunctioneren (ZAG) vervangt geen klassieke aandachts- of geheugentesting maar dient als complementair beschouwd te worden. De scores moeten kritisch geïnterpreteerd te worden binnen het algemeen psycho-emotioneel en cognitief functioneren van de cliënt. De ZAG wordt ontwikkeld op basis van de meest gerapporteerde functionele klachten van personen die in de periode 2004-2006 met aandachtsproblemen aanmelden op de dienst neurologie van het AZ Maria Middelaes Gent. Er zijn 7 stellingen opgenomen die verwijzen naar typische concentratieklachten (1-7), 5 stellingen (8-12) die peilen naar de invloed op het geheugenfunctioneren en 8 stellingen (13-20) naar het effect op de communicatie.

Afname

Leg het blad voor de persoon en geef volgende instructie:

“Ik had graag geweten hoe u zelf de problemen op gebied van concentratie en geheugen ervaart. Op deze bladzijde staan enkele problemen die mensen kunnen hebben. Kan u aanduiden hoe vaak ... (duid iedere antwoordmogelijkheid aan) ... nooit, zelden, vaak, heel vaak - het beschreven probleem de voorbije weken bij u voorkwam? Het gaat erover hoe u zelf dit ervaart dus niet wat andere mensen u zeggen. Enkel wat u ervaart is correct. Ik

laat u nu de vragenlijst zelf invullen. Als er iets niet duidelijk is dan vraagt u het mij maar".

De proefleider moet zich vanaf nu zoveel mogelijk afzijdig houden omdat deze anders (onbewust) te veel sturing en/of interpretatie kan geven. Ga niet in op commentaren van de proefpersoon en reageer enkel indien de proefpersoon expliciet om verduidelijking vraagt. De gemiddelde afnameduur van de ZAG is minder dan 3 minuten.

Twee stellingen bleken bij het uittesten van de lijst bij een gevarieerde proefgroep van bijna 200 personen soms verduidelijking nodig te hebben:

- *Stelling 1 "Ik heb problemen om twee dingen tegelijk te doen"*

De proefpersoon kan om een voorbeeld vragen "Wat bedoelt u precies met 2 dingen tegelijk doen?", geef in dit geval een concreet voorbeeld zoals "een gesprek voeren terwijl u eten maakt" of een ander voorbeeld dat aansluit bij de leefwereld van de proefpersoon.

- *Stelling 4 "Ik heb problemen om mij tijdens het autorijden te concentreren".*

De proefpersoon kan aangeven dat hij of zij (voorlopig) geen auto (meer) rijdt, laat de persoon in dit geval 'nooit' omcirkelen vermits er van wordt uitgegaan dat het dan ook momenteel geen klacht is van de persoon die de lijst invult.

Controleer achteraf of de persoon alle stellingen met 1 antwoord beoordeeld heeft. Niet zelden worden vragen (bewust of onbewust) overgeslagen. Wijs de persoon in dit geval erop en vraag hem/haar wat er niet duidelijk was. Wanneer de persoon twee alternatieven of tussen twee alternatieven gescoord (meestal tussen 'zelden' en 'vaak') heeft, wijs de persoon er dan op dat er een keuze moet gemaakt worden door te zeggen

"U mag slechts één antwoord aanduiden. Kies het antwoord dat het beste aansluit bij wat u ervaart. U moet één keuze maken"

Scoring

Er wordt een totaalscore berekend op 100. Antwoord nooit levert geen punten op, zelden 1 punt, vaak 3 punten en heel vaak 5 punten. Hoe hoger de ZAG score, hoe meer klachten. Er werd gekozen om de score 'soms' weg te laten vermits anders het evaluatie-instrument minder kon differentiëren. In feite wordt de persoon zo verplicht om te kiezen tussen een normale (nooit/zelden) en afwijkende score (vaak/heel vaak).